

MBM-004-001202

Seat No. _____

B. Ed. (Sem. II) (CBCS) Examination

November / December – 2016

**CC - 4 : School Administration & Management
(Old Course)**

Faculty Code : 004

Subject Code : 001202

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

વિભાગ - ૧

૧ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો :

૨૦

(૧) શાળા પ્રબંધ તરીકે આચાર્યનું કાર્ય શું છે ?

- (A) માળખાકીય વ્યવસ્થાતંત્ર (B) માનવીય સંબંધોનો વિકાસ
(C) અહેવાલ તૈયાર કરવો. (D) એક પણ નહિ

(૨) વ્યવસ્થાપનનો ખ્યાલ સૌ પ્રથમ કયા ક્ષેત્રે પ્રચલિત થયો ?

- (A) વૈજ્ઞાનિક ક્ષેત્રે (B) શિક્ષણક્ષેત્રે
(C) ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે (D) કૃષિ ક્ષેત્રે

(૩) વિદ્યાર્થીઓની સુષુપ્ત શક્તિઓનો મહત્તમ વિકાસ કરવો એ શાળા વ્યવસ્થાપનનું શું છે ?

- (A) કાર્યક્ષેત્ર (B) હેતુ
(C) મર્યાદા (D) એકપણ નહિ

(૪) હાલમાં ગુજરાત સરકારે કયા ધોરણને ઉચ્ચ પ્રાથમિક ધોરણમાં સમાવ્યાં છે ?

- (A) ૫ થી ૭ (B) ૫ થી ૮
(C) ૬ થી ૮ (D) ૬ થી ૯

(૫) ભારતીય સંવિધાન અનુસાર કઈ કલમ હેઠળ ૬ થી ૧૪ વર્ષ સુધીના બાળકો માટે મફત ફરજિયાત અને નિઃશુલ્ક શિક્ષણની જોગવાઈ છે ?

- (A) કલમ-૪૪ (B) કલમ-૪૫
(C) કલમ-૧૪ (D) કલમ-૫૪

- (દ) TETનું પુરું નામ જણાવો.
 (A) ટીચર એલિજિબિલિટી ટેસ્ટ
 (B) ટીચર ઇવોલ્યુએશન ટેસ્ટ
 (C) ટીચર એપ્ટિટ્યુડ ટેસ્ટ
 (D) એક પણ નહિ
- (૭) “નિરીક્ષણનો હેતુ વર્ગ-શિક્ષણ સુધારણાનો છે”. આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે ?
 (A) વાઈલ્સ (B) મેલેર
 (C) એડમ્સ અને ડીકી (D) બર્ટન
- (૮) શાળામાં શાળા-નિરીક્ષણની જવાબદારી કોની હોય છે ?
 (A) શિક્ષક (B) આચાર્ય
 (C) નિરીક્ષક (D) (B) અને (C)
- (૯) પ્રત્યાયન એ કેવી પ્રક્રિયા છે ?
 (A) એકમાર્ગીય (B) તટસ્થ
 (C) દ્વિ માર્ગીય (D) બિનચક્રિય
- (૧૦) અસરકારક પ્રત્યાયન માટે કયું પરિબળ જવાબદાર છે ?
 (A) સ્પષ્ટ હેતુ (B) શાંત સ્થળ
 (C) (A) અને (B) (D) એક પણ નહીં
- (૧૧) પ્રતિપોષણ કેવા સ્વરૂપમાં આપી શકાય ?
 (A) શાબ્દિક રૂપે (B) અશાબ્દિક સ્વરૂપે
 (C) ક્રિયા સ્વરૂપે (D) ઉપરના તમામ
- (૧૨) રોટરી ક્લબ, લાયન્સ ક્લબ એ કેવી સંસ્થાઓ છે ?
 (A) વ્યાપારી (B) સેવાભાવી
 (C) નફો કમાવવાની સંસ્થા (D) એકપણ નહીં
- (૧૩) અંદાજપત્ર ક્યારે બનાવવામાં આવે છે ?
 (A) વર્ષના અંતે (B) વર્ષની શરૂઆતમાં
 (C) વર્ષની મધ્યમાં (D) એક પણ નહીં.
- (૧૪) માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકોની નિવૃત્તિ વય કેટલી છે ?
 (A) ૫૯ (B) ૫૮
 (C) ૬૦ (D) ૫૬

- (૧૫) આચાર્ય એ શાળામાં કઈ રીતે કામ કરવું જોઈએ ?
- (A) ભેદભાવથી (B) વહાલા-દવલા
(C) જ્ઞાતિવાદથી (D) તટસ્થતાથી

- (૧૬) S.S.A.નું પુરું નામ જણાવો.
- (A) સર્વ શિક્ષા અભિયાન
(B) સર્વ શિક્ષા એસોસિએશન
(C) સર્વ શિક્ષા મિશન
(D) સર્વ સેવા અભિયાન

- (૧૭) પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકને તાલીમ આપવાનું કાર્ય કઈ શાળા કરે છે ?
- (A) DIET (B) GCERT
(C) DPEP (D) NCERT

- (૧૮) GPF એટલે શું ?
- (A) ગુજરાત પ્રાઈવેટ ફંડ
(B) ગુજરાત પ્રોવિડન્ટ ફંડ
(C) જનરલ પ્રોવિડન્ટ ફંડ
(D) ગાંધી પબ્લિક ફંડ

- (૧૯) શાળા કક્ષાએ કયા પ્રકારની શિસ્ત વધુ યોગ્ય ગણવામાં આવે છે ?
- (A) મૂકત શિસ્ત (B) દમન શિસ્ત
(C) પ્રભાવશાળી શિસ્ત (D) સામાન્ય શિસ્ત

- (૨૦) NCERTનું વડું મથક કયાં આવેલું છે ?
- (A) પોડિચેરી (B) ચેન્નાઈ
(C) દિલ્હી (D) કોલકતા

વિભાગ - ૨

- ૧ નીચેના પ્રશ્નોના અતિટૂંકમાં જવાબ આપો : ૬
- (૧) શિસ્તના બે પ્રકારો જણાવો.
(૨) શાળા સંકુલનો અર્થ આપો.
(૩) વિદ્યાર્થીઓ માટેની ચાર કલ્યાણ યોજનાઓ જણાવો.

- ૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ **પાંચ** પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં આપો : ૧૫
- (૧) આચાર્યનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.
 - (૨) જાહેર પુસ્તકાલય શાળાઓને કઈ-કઈ રીતે સહયોગ આપી શકે ?
 - (૩) શાળામાં અંદાજપત્રની જરૂરિયાત જણાવો
 - (૪) પ્રત્યાયન એટલે શું ? તેના પ્રકારો જણાવો.
 - (૫) શાળા વ્યવસ્થાપનની કોઈ એક વ્યાખ્યા અને બે હેતુઓ લખો.
 - (૬) અધિક્ષણનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
- ૩ નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ **ત્રણ** પ્રશ્નોના જવાબ આપો : ૧૫
- (૧) પ્રત્યાયન ચક્ર સમજાવો.
 - (૨) નિરીક્ષણની સંકલ્પના આપી તેનાં કાર્યો વર્ણવો.
 - (૩) વર્ગખંડમાં પ્રત્યાયનની ક્ષતિઓ અને તેને દૂર કરવાના ઉપાયો જણાવો.
 - (૪) શાળા વિકાસમાં સામાજિક સંસ્થાઓની ભૂમિકા.
- ૪ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ **એક** પ્રશ્નનો ૩૦૦ શબ્દોમાં ઉત્તર આપો : ૭
- (૧) માધ્યમિક શાળામાં શિક્ષકની ભરતી માટેની વરણી સમિતિની રચના અને પ્રવર્તમાન ગુણાંકન યોજના સમજાવો.
 - (૨) ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરની ફરજો અને કાર્યો જણાવો.
- (બ) નીચે આપેલ પ્રશ્નનો આશરે ૩૦૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : ૭
- શિક્ષકના કાર્ય સંતોષ પર અસર કરતાં પરિબલો ચર્ચો.